

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 090/17

KLAGER: Moss kommune
PUBLIKASJON: Moss Avis
PUBLISERINGSDATO: 30. og 31. mars 2017 (nett og papir)
STOFFOMRÅDE: Politikk
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Kilder og kontroll av opplysninger, den samtidig imøtegåelsesretten
REGISTRERT: 24.04.2017
BEHANDLET I PFU: 29.08.2017
BEHANDLINGSTID: 125 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig forvaltning
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Moss Avis publiserte en artikkel, først på nett **torsdag 30. mars 2017** og deretter i papir **fredag 31. mars 2017**. Stikkittelen var: «**Ap og SV har hørt om funksjonshemmet som ikke har vært utendørs på ett år**», og tittelen var: «**Vil stoppe millionkuttene i tjenester til funksjonshemmede i Moss**». Inngressen:

«- Vi har hørt om funksjonshemmede i Moss som ikke har vært utendørs på et helt år. Vi er bekymret for hva som blir konsekvensene av de kuttene som er i gang, sier May Hansen (SV) og Hanne Tollerud (Ap).»

Brødteksten:

«I bystyret på mandag vil May Hansen foreslå at innsparingene på 10 millioner kroner innen tjenester for funksjonshemmede, stoppes inntil bystyret har fått behandlet en sak om kuttene og fått innsikt i hvilke konsekvenser innsparingene vil få for brukere, pårørende og ansatte.

[...] Hun forteller at hun har fått henvendelser fra pårørende i kjølvannet av innsparingene i tjenester for funksjonshemmede. - Flere pårørende har fortalt at de nå er helt utslitt fordi hverdagen er krevende og preget av bekymring for hvordan det skal gå med barna deres. Blant annet har en pårørende fortalt om en bruker som ikke har vært ute på ett år. Jeg ønsker å høre stemmene til enda flere pårørende og deres opplevelser og oppfordrer dem til å ta kontakt med meg, sier

Hansen.»

[...] Hanne Tollerud (Ap) støtter SVs forslag om at innsparingene må stoppes inntil politikerne har fått vite hva som blir konsekvensene. [...] Det var 23. mars rådmannen i Moss sendte ut en pressemelding om at Lyngrabben ikke legges ned. Men samtidig viste rådmannen til det budsjettet politikerne har vedtatt for 2017 som gjør at det må spares inn cirka 10 millioner kroner innen tjenester for funksjonshemmede i 2017. [...] Ap og SV vil ikke være med på disse innsparingene og kommer til å fremme forslag om at det legges inn 10 millioner kroner ekstra i budsjettet, slik at kuttene kan unngås.»

KLAGEN:

Klager er Moss kommune. Klager mener Moss Avis har brutt Vær Varsom-plakatens punkt 3.2 (kildekritikk og kontroll av opplysninger) og punkt 4.14 (den samtidig imøtegåelsesretten).

Hva gjelder påstander om brudd på punkt 4.14, skriver klager: «I artikkelen [...] videreformidles det påstander om at brukere av tjenester for funksjonshemmede i Moss kommune ikke har vært utendørs på ett år. Moss kommune fikk i denne saken ikke mulighet til samtidig imøtegåelse og mener dette er i brudd med pkt. 4.14 i pressens Vær varsom plakat som sier; *«De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger. Debatt, kritikk og nyhetsformidling må ikke hindres ved at parter ikke er villig til å uttale seg eller medvirke til debatt.»*. Denne retten gjelder også for kommunen som organisasjon.

Vi mener at påstanden som blir videreformidlet i artikkelen er å anse som beskyldning om et faktisk forhold, nemlig at brukere ikke har vært utendørs på et år, og ikke er å anse som et generelt politisk argument i debatten om tjenester for funksjonshemmede i Moss kommune. Det er slik vi ser det en påstand om at en konkret, faktisk hendelse har funnet sted og følgelig skulle Moss kommune fått mulighet til samtidig imøtegåelse.»

Det opplyses at klager på eget initiativ ringte redaktøren fredag formiddag (31.mars) og fikk et tilsvarende publisert (kl. 11.37), men klager mener dette ikke er tilstrekkelig «i forhold til alvorligheten i den type påstand som på det tidspunktet allerede hadde blitt formidlet til offentligheten (både i trykket papirutgave og på nett)». Det vises til: «Opprinnelig nettartikkel (uten vårt tilsvarende) hadde da ligget på nett siden kvelden før og det samme hadde pdf-versjonen av papirutgaven 31.mars 2017.»

Påstanden som har blitt videreformidlet av Moss Avis om at brukere ikke har vært utendørs på ett år, avvises av Moss kommune, og kommunen reagerer på avisens bruk av kilder: «Vi vil derfor også klage på at Moss Avis etter vårt syn ikke ser ut til å ha forholdt seg til Vær varsom plakatens pkt 3.2 som sier: *«Vær kritisk i valg av kilder, og kontroller at opplysninger som gis er korrekte. Det er god presseskikk å tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder. Vær spesielt aktsom ved behandling av informasjon fra anonyme kilder, informasjon fra kilder som tilbyr eksklusivitet, og informasjon som er gitt fra kilder mot betaling.»*. Vi mener Moss Avis burde gjort mer for å sjekke ut påstanden om at brukere ikke har vært ute på et år da vi ikke kan finne informasjon som tilsier at så har skjedd. Uavhengig av om kildene pressen benytter er sentrale politikere bør det være en selvfølge at de sjekker opp om påstander av faktisk art stemmer.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Moss Avis skriver at «forut for og i etterkant av den innklagede artikkelen har det pågått en politisk debatt i Moss om kommunens budsjetttrimmer for tjenester til funksjonshemmede.» Se vedlagte artikler.

Det vises til at opposisjonen i Moss bystyre er motstandere av foreliggende nedskjæringsforslag, og at det er normalt at politikere argumenterer for sine syn gjennom avisen. Den innklagede artikkelen er, slik avisen ser det, en del av en løpende politisk debatt: «Konteksten er altså en løpende politisk debatt, og kritikken som framføres er rettet mot politiske motstandere, ikke mot Moss kommune som drifter av tjenester for funksjonshemmede. Dette underbygges av at det ingen steder i artikkelen vises til kritikkverdige forhold ved tjenester eller institusjoner som driftes av Moss kommune. Saken handler i stedet om opposisjonens bekymring for det budsjettmessige omfanget av tjenestene.»

Avisen skriver at det i enkelte tilfeller kan være vanskelig å skille mellom hva som er uttrykk for en politisk agenda og hva som er faktiske beskyldninger, «men det er vanskelig å se at mottakerne av budskapet ikke skal tolke dette som annet enn del av den politiske debatten i sakskomplekset».

Moss Avis mener at Moss kommune ikke er den angrepne part i denne artikkelen, og at kommunen derfor ikke rammes av Vær Varsom plakaten (VVP) punkt 4.14: «Moss Avis vil i forlengelsen av dette påpeke at det i dekning av løpende politisk debatt er sedvane at man dekker debatten gjennom tilsvare og oppfølginger, og ikke gjennom samtidig imøtegåelse. Selv om vi primært vil gjøre gjeldende at Moss kommune ikke er den angrepne part, skal det altså normalt være tilstrekkelig med et tilsvare i en slik sammenheng.»

Om VVP punkt 3.2 og kildene, skriver avisen at den ikke har videreformidlet en påstand om at funksjonshemmede ikke har vært utendørs på et år som «et faktisk forhold». Avisen skriver: «Det avisen har videreformidlet som et faktisk forhold er at politikere har blitt kontaktet og fortalt om slike forhold. Det er noe ganske annet. Dette må sies å være vanlig retorikk i en politisk debatt, at politikere forteller om hva de har hørt om eller blitt fortalt av andre, for å underbygge en argumentasjon. Det må etter vårt syn være mulig for avisen å sitere politikere på denne typen utsagn uten å måtte kartlegge de bakenforliggende forhold.»

Videre kan heller ikke avisen se at Moss kommune er i posisjon til å bestride at slike samtaler har funnet sted. «Man kan også spørre seg om Moss kommune er i posisjon til å kunne tilbakevise de bakenforliggende påstandene. Man må anta at det i Moss by finnes et bredt spekter av funksjonshemmede, som i varierende grad har behov for eller benytter seg av kommunens tjenester eller institusjoner, og uttalelsen er ikke knyttet til noen spesiell gruppe eller tjeneste. Uttalelsen er vel snarere et uttrykk for bekymring for de funksjonshemmedes situasjon generelt, snarere enn kritikk av en spesiell institusjon/tjeneste.»

Avisen er også usikker på om klager mener at avisen har utøvd manglende kildekritikk i forhold til de pårørende det vises til i saken, eller i forhold til politikerne som er avisas faktiske kilder: «Dersom det siktes til de pårørende, må vi bare anføre at disse faktisk ikke er avisens kilder, og ellers vise til det overstående når det gjelder selve uttalelsens karakter. Dersom det siktes til politikerne finner vi det oppsiktsvekkende om Moss kommune skulle mene at erfarne bystyrerepresentanter og gruppeledere for sine partier ikke skulle være kvalifiserte kilder eller inneha den nødvendige troverdighet i en debatt om kommunens tjenestenivå. [...] I lys av den pågående politiske debatten om denne saken, mener vi dette er både relevante, kompetente og troverdige kilder.»

Klager er uenig med avisen og mener at påstanden om «at brukere ikke har vært utendørs på ett år» er å anse som en beskyldning om et faktisk forhold. Videre mener klager at det er kommunen som angripes i artikkelen, ikke politikerne: «Moss kommune mener at en påstand om at brukere ikke har vært utendørs på et år vanskelig kan ses på som noen annet enn at kommunens administrasjon ikke utfører tjenestene på en forsvarlig måte. Vi mener påstanden er en alvorlig påstand om at vi som tjenesteyter har sviktet. At den løpende debatten omkring dette temaet i stor grad handler om politiske budsjettprioriteringer, betyr ikke at den saken som er påklaget ikke er å anse som et angrep mot Moss kommune som organisasjon.»

Klager understreke at kommunen aldri har uttrykt at politikerne i seg selv ikke kan benyttes som troverdige kilder. «Vi mener derimot, som skrevet i opprinnelig klage, at uavhengig av hvor pressen henter informasjonen sin fra så må de ha et bevisst forhold til og eget ansvar for, å sjekke ut påstander om faktiske forhold. Svaret fra Moss Avis kan oppfattes som at de fritar seg selv fra dette ansvaret gjennom å vise til kildenes erfaring og status i samfunnet. Hvis så er tilfellet gir det grunn til bekymring da det jo sier at en person med erfaring og posisjon ukritisk kan komme med påstander om faktiske forhold. Hvis ikke en avis er seg bevisst dette lar de seg selv bruke som talerør for politikere og det er vel ikke det pressen er til for.»

Moss Avis mener klager argumenterer som om klager er den angrepne part. Avisen mener dette dreier seg om en politisk debatt om ressurser, og at PFU derfor må vurdere er om Moss kommune faktisk er den angrepne part. Avisen skriver «- Dette er ikke en kritikk av tjenesteyter. Dersom det hadde vært tilfellet ville kritikken vært formulert annerledes, også fra politikerne. Dersom så var tilfellet hadde kritikken trolig vært formulert rundt hvordan tjenesteyter utøver tjenesteytingen. Formuleringen er derimot brukt som ressurs argument. Pårørende har tatt kontakt med politikerne og uttrykt sin bekymring. Politikerne kommer i ikke med påstander om faktiske forhold, men gjengir en frustrasjon som pårørende uttrykker i kontakt med dem. Det som fremstilles som fakta i denne saken er at politikerne har blitt kontaktet av pårørende.»

Avisen trekker en parallell: «Hvis en politiker sier følgende: «Mange norske veier er i så dårlig forfatning at de er dødsfeller for mange motorsyklister.», i en debatt om norske veier, er det da å anse som et angrep på Statens vegvesen for å la motorsyklister ferdes på dødsfeller, eller er det som et argument for at det må brukes mer penger på å ruste opp norske veier? Vi tror de fleste vil se at det er som et argument i en debatt om bruken av ressurser på norske veier i en politisk debatt. Argumentasjonen må kunne gjengis, og blir gjengitt, uten at norske mediehus må dokumentere hvor mange veier som er i en så dårlig forfatning at de kan karakteriseres som dødsfeller.»